

111. Apothekersdictiee: de apothekersrekening volgt!

1. Om de studie voor apotheker of farmaceut tot een happy ending te brengen is kennis van Kloosterlatijn onvoldoende. Je moet daadwerkelijk het potjes- (kramerslatijn) beheersen.
2. De uitdrukking 'beter naar de bakker dan naar de apotheker' suggereert dat pralientjes (pralinetjes) uit een pralinedoosje, marshmallows, lolly's en lekkernijen uit een delicatessenwinkel zoals friandises en churros beter zijn dan welk geneesmiddel ook en dus een panacee voor alle kwalen. Maar we kunnen weifelen en eraan twijfelen, of uw smoelensmid van een tandenjood dat ook vindt.
3. Over beroemde apothekers gesproken: aan P. Seignette te La Rochelle danken we het seignette- (rochellezout). De Grote Van Dale omschrijft dat als volgt: kaliumnatriumtartraat, onder andere gebruikt als reductiemiddel bij het maken van zilverspiegels, als chemisch reagens, voor piëzo-elektrische kristallen en als een zacht laxeermiddel. Verder mag niet onvermeld blijven de artsenijsbereider J.C. Boldoot, die ons de eau de cologne (boldoot) schonk.
4. Was hij vroeger vaak berijder van een kales (calèche) of berline – soms ging hij ook met zijn apostelwagen, per pedes apostolorum –, thans gaat de man van de magistrale receptuur nochtans meestal met de achtcilinder P.C. Hooftractor (asobak) [Jaarboek 2007] op pad.
5. Ook de negentiende-eeuwse Parijse pillendraaier Labbaraque was een epoche makend (epochemachend) prototype van de farmaciediscipline en een celebrity. Hij is verbatim et literatim vernoemd in de eau de labbaraque, omschreven als enerzijds bleek- en vlekkenwater, gemaakt door ontleding van chloorkalk met soda, anderzijds als mond- en gorgelwater.
6. In zijn zelfwinkel kun je heel wat krijgen: van lycopodium en storax tot in de officina's eigenhandig met behulp van cascarilla's gemaakte salicylpil, drionpil of pretpil, zoals ecstasy (xtc).
7. Een pil moet van alle markten thuis zijn. Hij heeft verstand van de anticonceptiepil, de cascarapil en hij moet iemand die een bittere pil geslikt heeft, die pil volgens Molière kunnen vergulden – dorer la pilule – door desnoods zo'n pil van Drion, een laatstewilpil te suggereren.
8. In de apothekerij is van alles te koop. Wat nu volgt, is zeker geen limitatieve opsomming maar een vrij willekeurige – God zegene de – greep: vinca- (catharanthusalkaloïde), terfenadine tegen hooikoorts, tamoxifen tegen borstkanker, spasmolyticum tegen kramp, salvarsan, een vroeger middel tegen syfilis, ratanhiawortel, prednison – geen pretpil! -, met de pervitinepil als wekamine maak je soldaten in de oorlog agressiever, een paracetamolletje is een metaboliet van fenacetine en een pijnstillend middel, net als ibuprofen, en acrylpropionzuurderivaat, acyclovir, is een middel voor (tegen) herpes.
9. Oxymel heet ook honingazijn, oxazepam is een medicijn tegen angst, hoffmann(s)druppels is een van de betekenissen van liquor, gerstewater is een heelmiddel ter ontspanning en glidkruid is een dito middel tegen jicht.
10. De naam geheimmiddel (arcanum) doet denken aan Huizinga's boek met de titel 'Herfsttij der Middeleeuwen' uit 1919. In die tijd trachtten alchemisten (alchimisten) met hun alchemistenlatijn al een soort chemie te ontwikkelen die probeerde door de steen der wijzen onedele metalen in edele om te zetten en een levenselixer te bereiden. Zij maakten een kunstmensje, een gedrochtje, de homunculus.
11. Zonder contra-indicatie is copaivabalsem een aanvaardbaar middel, net als eikeltjeskoffie.
12. Het is toch zonde dat braakwijn, een zwakke oplossing van braakwijnsteen in maderawijn, als therapeuticum gebruikt wordt! Een anti-epilepticum onderdrukt epilepsieaanvallen.
13. Amantadine is een antivirale stof tegen de door het influenza A-virus veroorzaakte griep.
14. Alfa- en bètablokkers regelen hartritme en bloedcirculatie en verwijderen nauwe bloedvaten.
15. Heel bekend is ook het apc'tje, met acetosal, fenacetine en cafeïne.
16. Aidspatiënten zijn gebaat bij AZT, azidothymidine, dat het ziekteproces nogal vertraagt.

17. Naast pillen zijn er ook poeders. Denk maar aan weipoeder, strooipoeder voor kinderen en stoppoeder tegen diarree, meestal tannalbine (tannalbumine) met bismut, en jodoformine voor wondbehandeling. En nu hoop ik maar, dat u zich niet afgepoeierd voelt, waarbij u een blauwtje – een blauwe plek op uw scheen – zou (op)lopen.

Rein Leentfaar